

SLOVENSKA VEJICA IN STAVČNA FONETIKA – ZAKAJ NE?

Dafne Marko

Ljubljana

Eneja Osrajnik

Maribor

UDK 811.163.6'342.9:81'35:81'271

V prispevku obravnavamo stavo vejice za uvajalnimi prislovnimi zvezami, in sicer želimo preveriti, ali in v kolikšni meri govorniki slovenščine upoštevajo stavčno fonetiko pri postavljanju vejice. Ker izhajamo iz prepričanja, da je težavnost stave vejice povezana tudi s (pre)zapletenimi in slabo segmentiranimi pravopisnimi pravili, se osredotočamo predvsem na mesta, kjer je bilo na podlagi raziskav ugotovljeno, da prihaja do največjih razhajanj med kodifikacijo in realno rabo jezika.

stava vejice, prozodična vejica, stavčna fonetika, uvajalne prislovne zveze, jezikovna raba

The paper deals with the use of the comma in Slovene after introductory adverbial phrases. Our goal was to analyse if and to what extent Slovene speakers respect prosody by comma placement. We believe that the problems connected to the use of comma are caused also by (overly) complex and poorly categorised orthographic rules, so we focus mainly on structures which have been recognised by research as the places with the most striking differences between the codification and the actual language use.

use of comma, prosodic comma, prosody, introductory adverbial phrases, language use

1 Uvod

Stava vejice velja v slovenskem jeziku za eno zahtevnejših pravopisnih prvin, obvladanje katere zahteva dobro razumevanje skladenjskega sistema. Da gre za izredno problematično normativno zadrego, ne dokazujejo zgolj razprave med jezikoslovci, ki priznavajo, da je vejica »ločilo, o stavi katerega so si bili kritiki najbolj in najpogosteje navzkriž« (Dobrovoljc 2004: 188), temveč tudi empirične raziskave, ki kažejo, da imajo z vejico težave tako učenci in dijaki kot tudi visoko izobraženi pisci (prim. Rozman idr. 2012; Kosem idr. 2012; Popič 2014). Na težavnost stave vejice nakazuje tudi nabor vprašanj v jezikovnih svetovalnicah. Na Jezikovno svetovalnico Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša¹ je bilo doslej naslovljenih 54 vprašanj, ki so opremljena s ključno besedo *vejica*. Sklepamo lahko torej, da stava vejice uporabnikom zelo pogosto povzroča preglavice.

¹ Dostopno na povezavi <http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica#v>

Prepričani smo, da napak pri stavi vejice ne gre pripisati le (pre)majhni zastopnosti pravopisnih in skladenjskih vsebin v šolskem učnem načrtu (prim. Popič, Logar 2015), temveč tudi pravopisnim pravilom. Večkrat je bilo namreč že opozorjeno, da je aktualni pravopis za uporabnike »prezapleten, saj so problematike obravnavane razpršeno, za reševanje konkretnih zagat pa je potrebno natančno poznavanje pravil« (Verovnik 2004: 252). Nadalje je v slovenščini postavljanje vejice utemeljeno s »skladenjskim pomensko-logičnim razmerjem med enotami povedi« (Dobrovoljc 2004: 189), stavčno fonetiko pa se postavlja na stranski tir.

V prispevku obravnavamo skupino samostalniških zvez, ki stojijo na začetku povedi (imenujemo jih uvajalne prislovne zveze, kar prevajamo iz angleške ustreznice *introductory adverbial phrase*), in sicer preverjamo, v kolikšni meri govorci slovenščine pri postavljanju vejic sledijo stavčni fonetiki in kako takšno rabo vejice argumentirajo.

Z govorno bazo podatkov želimo odgovoriti na sledeča vprašanja:

- ali postavljena vejica bralca prisili v premor med branjem oz. ali bi premor napravil tudi pri branju iste povedi brez vejice;
- kakšno je razmerje med dolžino premora pri odvisnikih na eni in prislovnih zvezah na drugi strani;
- ali se prozodija prenaša na stavo vejice;
- katere kriterije govorci slovenščine upoštevajo pri postavljanju vejic za uvajalnimi prislovnimi zvezami in kako jih argumentirajo.

2 Obravnava stave vejice v SP 2001

Stava vejice je v aktualnem pravopisu (SP 2001) vezana na sintaktične kriterije, za razliko od starejših izdaj pravopisa pa je deljena na skladenjsko in neskladenjsko. Ker si uporabnik brez dobrega poznavanja oblikoskladenjskih značilnosti in podrobne stavčne analize s tako segmentiranimi pravili ne more pomagati, se zdi, da SP 2001 umanjka temeljna značilnost jezikovnih priročnikov, tj. uporabnost oz. aplikativnost.²

2.1 Stava vejice pri polstavčnih konstrukcijah

Na nejasnosti pravil za stavo polstavčne vejice je opozoril že Korošec (2003: 250), ki pravi, da bo določilo za pisavo vejice v poglavju Med polstavkom in drugim delom povedi (§ 333) »uporabnika, ki se je slovnice vsaj malo naučil, samo begala«. Uporabnika lahko zmede predvsem določilo, ki veleva, da polstavek z vejico ločimo, »kadar je deležje golo, brez dopnila [...], če ga **razumemo kot polstavek**, drugače pa ne« (SP 2001: 40; poudarili avtorici). Pravilo je problematično predvsem zato, ker »[o]bčutenje in osebno razumevanje polstavka gotovo nista kategoriji, ki bi vodili v enotno rabo« (Logar 2015).

² Kot protipol izpostavljam angloameriški kulturni prostor, za katerega so značilni t. i. slogovni priročniki. Ti imajo predvsem svetovalno funkcijo, temeljijo pa na realni jezikovni rabi. Za primerjavo pravil stave vejice v normativnih jezikovnih priročnikih za slovenski in angleški jezik glej Marko 2014.

Podobno variantno rabo vejice SP 2001 dopušča pri nedoločniških polstavkih, kjer kot kriterij za stavo vejice velja zmožnost pretvorbe tovrstnih konstrukcij v osebno glagolsko obliko. Dvojničnega predpisa jezikoslovci niso sprejeli z odobravanjem, to pa »zlasti zaradi neustaljenosti v normi, ki so se pojavljale ob neupravičeni stavi vejice v povedih, kjer po **pretvorbi odvisnikov v posamostaljeno zvezo uporabniki vejico še vedno pišejo**: *Zaradi svoje prijaznosti do vseh, je bil med ljudmi zelo priljubljen*« (Dobrovoljc 2004: 196).

Obraznava polstavkov se zdi problematična tudi zaradi same nesistemsosti – medtem ko pri nedoločniških polstavkih velja precej ohlapno pravilo, ki dopušča stavo vejice v primeru, da nedoločnik lahko razvijemo v osebno glagolsko obliko, samostalniških zvez, ki so sicer nastale iz odvisnika – kar pomeni, da jih lahko kaj zlahka razvijemo nazaj v odvisnik – z vejico ne smemo ločiti od preostalega dela povedi.

Uvajalne prislovne zveze, ki jih obravnavamo v prispevku, sicer ne ustrezajo popolnoma definiciji polstavka, saj jedro polstavka navadno predstavlja neosebna glagolska oblika, kar v uporabljenih primerih ne drži, vseeno pa je edino pravilo, ki opisuje tovrstno stavo vejice, zajeto v poglavju Med polstavkom in preostalim besedilom povedi: »Samostalniških zvez, nastalih iz odvisnika, z vejico ne ločimo od okolja: *Ob slovesni podelitvi bralnih značk osnovnošolcem je govoril tudi šolski ravnatelj.*« (SP 2001: 40) Stavčnočlenska stava vejice, ki »loči nestavčne stavčne člene od preostalega dela povedi in je predvsem prozodična ter značilna za angleščino« (Popič 2014: 219), v SP 2001 torej ni deležna samostojne obravnave, glede na to, da nelogična obravnava polstavčne vejice izhaja tudi iz »prevelike naslonjenosti na zastarelo slovnično normo« (Logar 2015), pa se poraja vprašanje, zakaj se pri kodifikaciji zanemarja t. i. *prozodično vejico*, torej vejico, ki ločuje nestavčne stavčne člene od preostalega besedila, njena stava pa sloni na načelih stavčne fonetike in jo trenutno aktualni pravopis prepoveduje.

SP 1962 je sicer upošteval merila stavčne fonetike in predpostavljala, da jo »zapisujemo tam, kjer v govoru delamo odmore« (SP 1962: 83), prav tako smiselnost tovrstne obravnave vejice potrjuje tuja normodajna praksa,³ vseeno pa se določilo ni prebilo v SP 2001.

Zdi se torej prav kontradiktorno, da se na eni strani zagovarja pomembnost členitve govorjenja s premori, hkrati pa opozarja, da nam pri stavljanju vejice »**zavajajoči posluš** [...] ne more, in če želimo vejice postavljati pravilno, tudi **ne sme pomagati**« (Žibert 2006: 53; poudarili avtorici).

3 Potek raziskave

Med raziskavo oz. pilotno študijo, ki bi lahko zarisala smernice za širše raziskave na tem področju, smo posneli 23 maternih govorcev slovenščine različnih starosti in

³ Glede na referenčni jezikovni priročnik za ameriško angleščino, *The Chicago Manual of Style*, je stava ločil »odvisna od njihove funkcije, ta pa je v običajnih besedilih lažšanje branja [...] [Vejica] [p]o navadi označuje krajši premor, še posebej v govorjenem jeziku« (www.chicagomanualofstyle.org).

stopenj izobrazbe. Med govorcami so bili 3 osnovnošolci (1 sedmošolec in 2 osmošolca), 8 dijakov 3. letnika Gimnazije Vič, 8 študentov (Filozofska fakulteta UL, Fakulteta za farmacijo UL, Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Maribor, Fakulteta za matematiko in fiziko UL, Fakulteta za družbene vede UL, Medicinska fakulteta UL in Ekonomska fakulteta UL) in 4 zaposleni, od tega 3 z diplomom jezikoslovne smeri in eden s področja naravoslovja. Vsakemu govorcu smo predložili list s sedmimi povedmi in naročili, naj jih preberejo razločno in sproščeno. Namena raziskave nismo razkrili, da ne bi vplivali na rezultate.

Snemanje je potekalo v specializirani učilnici LUKS na Fakulteti za elektrotehniko UL,⁴ na Filozofski fakulteti UL in Gimnaziji Vič. Da bi zagotovili kar najkakovostnejše posnetke, smo pri vsakem govorcu posneli po eno poved naenkrat. Anketiranci so dobili list papirja, kjer so bile zapisane vse izbrane povedi, vendar smo s snemanjem pričeli takoj, tako da udeleženci niso imeli časa za pripravo ali interne korekture pri zgledih, ki pravopisno niso bili ustrezni. Ko smo s snemanjem zaključili, smo govorca prosili, da izpolni še ustrezen vprašalnik.

Izbrali smo primere povedi, ki so se izkazale za izrazito problematične ne le med šolarji, temveč tudi med visoko izobraženimi pisci. V korpusih Lektor in Šolar namreč močno izstopajo predvsem napake stave vejice po prislovnih zvezah s predlogi *glede*, *zaradi* in *kljub*,⁵ tendenca stave prozodične vejice pa kaže na to, da se fonetične značilnosti prenašajo v stavo vejice, ti trendi pa močno nasprotujejo trenutni kodifikaciji.

Od izbranih povedi jih pet vsebuje uvajalne prislovne zveze, dve pa odvisnik, povedi se razlikujejo po dolžini in predlogu, ki uvaja prislovno zvezo.

Tabela 1: Povedi, uporabljene pri raziskavi

Zaporedna številka povedi	Poved
1	Zaradi gospodarskih razlogov se je podjetje odločilo za selitev proizvodnje.
2	Kjer cvetijo rože, je največ čebel in čmrljev.
3	Po uspešno prestani preizkušnji dobijo udeleženci potrdilo.
4	Ko je opravil vozniški izpit, se je najprej odpravil na Štajersko.
5	Med štiriurno odprto operacijo srca se zdravniki zaradi velike zahtevnosti dela niso pogovarjali.
6	Kljub opozarjanju z zvočnimi signali se moški ni umaknil s tirov.
7	Kljub precej veliki negotovosti glede prihodnosti bo Grčija sprejela naslednji del posojil.

Govorce smo razdelili v štiri skupine – prva je brala povedi brez postavljenih vejic, druga je imela pripisane angleške prevode povedi, ki smo jih prav tako posneli, tretja

⁴ Avtorici se osebju zahvaljujeta za prijaznost in sodelovanje.

⁵ Na težave s stavo vejice pri teh predlogih sta opozorili že Verovnik 2005 in Žibert 2006, v svojih delih pa jih imenujeta *lažni atraktorji za vejico*.

je imela postavljene vejice tako, kot jih predvideva SP 2001, četrta pa je imela v vsaki povedi postavljeno vejico (vstavljene so bile za prislovnimi zvezami). Tako smo lahko preverili, ali je napravljeni premor med branjem odvisen od postavljene vejice v besedilu, prav tako pa smo zagotovili kontrolno skupino (prvo), na podlagi katere smo dobili argumentacije za postavljene vejice. Na tem mestu je treba poudariti, da smo kot govorni signal, ki nakazuje, da govorec v pisnem besedilu zaznava mesto za vejico, izbrali premor. Zavedamo se, da obstajajo tudi drugi pomembni govorni signali (na primer intonacijski potek), ki bi jih bilo treba upoštevati za izvedbo temeljite raziskave, vendar jih zaradi prostorske omejitve znanstvenega prispevka nismo vključili. Vsekakor bi bilo zanimivo v prihodnosti izvesti dopolnjeno raziskavo z upoštevanjem vseh govornih signalov, ki vplivajo na stavo vejice.

Vsaki kategoriji smo priredili vprašalnik, ki je bil zastavljen tako, da so anketiranci bodisi postavljali vejice (1. in 2. skupina) bodisi popravljali stavo vejice (3. in 4. skupina), vsak poseg v besedilo pa so morali argumentirati. Za čim bolj reprezentativen vzorec smo vsaki starostni skupini govorcev dodelili enako število vprašalnikov, tako da smo za vsako kategorijo izbrali po 1 osnovnošolca, 2 dijaka, 2 študenta in 1 zaposlenega.⁶

3.1 Analiza govornih posnetkov

Iz posnetkov govora⁷ smo najprej želeli ugotoviti, ali že postavljena vejica v besedilu »sili« govorca v premor med branjem ali bi ga napravil tudi, če vejice ne bi bilo. Za te namene smo primerjali posnetke 1. in 4. skupine (povedi brez vejic; povedi z »odvečnimi« vejicami) in torej uporabili dva ekstrema, ki bi lahko pojasnila nujnost premora pri branju tovrstnih konstrukcij.⁸

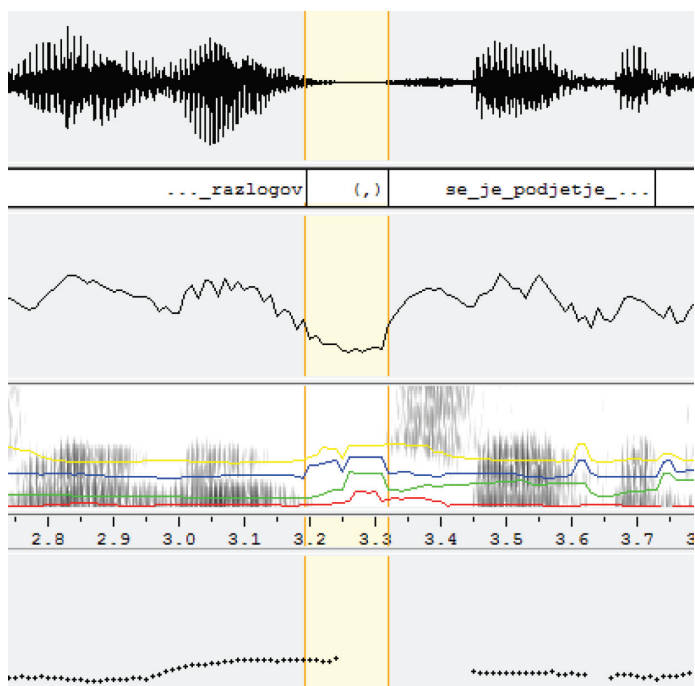
V povprečju so premori, ki so jih na opazovanem mestu napravili govorniki iz 1. in 4. kategorije, enako dolgi. Zanimivo je, da so premori govorcev iz 1. kategorije celo nekoliko daljši od tistih iz 4. – povprečna dolžina premora pri branju brez vejic je bila 0,130 sekunde, z vejicami pa 0,113 sekunde. Če primerjamo še premore pri vsaki posamezni povedi, ugotovimo, da so bili ti najdaljši pri 4., 5. in 7. povedi, kar dokazuje, da (tudi) prislovne zveze s premorom ločimo od preostalega dela povedi. Primer primerjave v specializiranem orodju je razviden iz Slik 1 in 2.

V naslednji fazi smo primerjali dolžine premora pri branju povedi z uvajalno prislovno zvezo na eni in odvisnikom na drugi strani, pri tem pa upoštevali vsakega anketiranca posebej. Kot kažejo podatki v Tabeli 2, je polovica anketirancev, ki smo

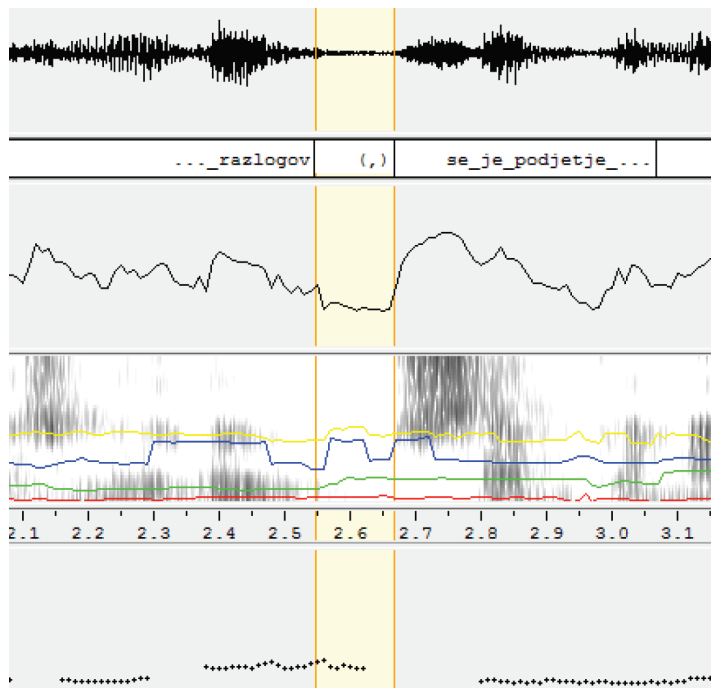
⁶ Izjema je skupina osnovnošolcev – zaradi zahtevnosti besedišča v angleških povedih so brali le slovenske povedi.

⁷ Za snemanje in analizo zvočnih posnetkov smo uporabili specializirani programski orodji Audacity (<http://web.audacityteam.org>) in WaveSurfer (<http://www.spectrogramsforsspeech.com/tutorials-2/software-download-2>).

⁸ Primerjava posnetkov različnih govorcev je sicer probematična in lahko pripelje do napačnih poslošenih ugotovitev – do odklonov prihaja tudi zaradi različne hitrosti branja. Do še natančnejših podatkov bi prišli, če bi upoštevali procentualne vrednosti dolžine premora glede na čas, ki so ga porabili za branje posamezne povedi.

Slika 1: Branje 1. povedi brez postavljene vejice; anketiranec 11 MF

Slika 2: Branje 1. povedi s postavljeno vejico; anketiranec B

jih uporabili kot vzorec, napravila daljši premor pri branju prislovnih zvez, polovica pa pri branju podredno zložene povedi. Daljši premori so v tabeli pisani krepko.

Tabela 2: Dolžine premorov pri branju povedi z odvisniki in prislovnimi zvezami

Anketiranec	Dolžina premora pri odvisnikih (v sek.)	Dolžina premora pri prislovnih zvezah (v sek.)
I DF	0,050	0,069
E	0,155	0,152
9 GN	0,270	0,211
III TL	0,067	0,093
H	0,055	0,080
7 ZV	0,115	0,080
Skupno povprečje	0,119	0,114

Čeprav na izraženi premor med branjem vplivajo številni dejavniki (npr. hitrost branja, govorčev naglas, časovna stiska), ki jih je nemogoče izolirati, lahko predpostavimo, da skladenjsko razmerje ne vpliva na dolžino premora med branjem, saj so razlike zanemarljive. Presenetljivo je, da se pri anketirancih izkazuje tudi obratna situacija – daljši premor pri primerih z uvajalno prislovno zvezo kot pri podredno zloženi povedi.

Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo, da pri obravnavanem problemu uvajalnih prislovnih zvez a) govorci premora ne napravijo samo v primeru, ko je vejica v besedilu že postavljena, temveč tudi pri branju »golega« besedila, in b) med skladenjskim razmerjem in premorom ni neposredne korelacije.

3.2 Razlogi anketirancev za stavo vejice pri prislovnih zvezah

Iz rezultatov 2. faze raziskave, v kateri so govorci po snemanju postavljali vejice oz. popravljali stavo vejice in utemeljevali svoje posege, lahko ugotovimo, da so anketiranci vejice postavljali oz. popravljali zaradi:

- upoštevanja **skladenjskih razmerij** (16 anketirancev, od tega 4 upoštevajo tudi prozodijo),
- upoštevanja **stavčne fonetike** (12 anketirancev, od tega jih 5 upošteva tudi skladenjska razmerja),
- upoštevanja **semantike** oz. pomenskih enot (2 anketiranca).

Skladenjskemu pravilu je večina sledila pri stavi vejice med odvisnim in nadrednim stavkom (torej pri zgledih 2 in 4; najpogostejša je bila navedba odvisnika, osebne glagolske oblike ali povedka). Vseeno je pri sami stavčni analizi prihajalo do številnih napak – zanimiv je primer anketiranca iz 4. kategorije (»odvečne« vejice), ki je prav vse postavljene vejice označil za pravilne, saj naj bi šlo za podredno zložene povedi. Pogostost tovrstnih napak kaže na to, da imajo govorci težave pri prepoznavanju stavčnih struktur, predvsem pa pri identifikaciji osebne glagolske oblike – v treh primerih je anketiranec namreč besedo »opozarjanje« označil za povedek in za prislovno

zvezo postavil vejico. Rezultati kažejo, da splošno pravilo o ločevanju odvisnika z vejico poznajo vsi, težave pa jim predstavlja predvsem identifikacija odvisnika oz. glagolskih oblik.

Iz vprašalnikov je jasno, da govorci slovenščine kljub pravopisnim predpisom, ki temeljijo zgolj na skladenjskih kriterijih, pri stavi vejice upoštevajo tudi stavčno fonetiko. V nadaljevanju izpostavljamo argumentacije stave vejice, ki so vezane na prozodijo, ne glede na to, ali so anketiranci pri tem storili napako ali ne.

Tabela 3: Posegi v povedi in pripadajoče argumentacije; napačno stavljena vejica je odebeljena in podčrtana

Poved	Argumentacija
Med štiriurno odprto operacijo srca se zdravniki zaradi velike zahtevnosti dela niso pogovarjali.	»Ni vejice, ker poved preberemo v enem dahu/dihu.«
Kjer cvetijo rože, je največ čebel in čmrljev.	»Ker se mi zdi, da je bil med branjem tam narejen premor.«
Zaradi gospodarskih razlogov, se je podjetje odločilo za selitev proizvodnje.	»Po posluhu.«
Po uspešno prestani preizkušnji, dobijo udeleženci potrdilo.	»Ker ko sem si stavek prebrala na glas, sem dobila vtis, da je tam vejica.«
Kljub opozarjanju z zvočnimi signali, se moški ni umaknil s tirov.	»Premor.«
Kljub precej veliki negotovosti glede prihodnosti, bo Grčija sprejela naslednji del posojil.	»Premor med branjem.«

Kot je razvidno iz Tabele 3, so govorci stavo vejice utemeljevali na različne načine, vsi pa so se pri tem sklicevali na »posluh« oz. napravljeni premor med branjem. Zanimivo je tudi to, da prozodična vejica ni značilna zgolj za razširjene stavčne člene, kot smo pričakovali, temveč tudi za stik med glavnim in odvisnim stavkom.

Kot posebej problematične so se izkazale 1., 6. in 7. poved – pri povedi s predlogom *zaradi* se je za napačno stavo vejice odločilo 47,8 % anketirancev, pri povedih s predlogom *kljub* pa kar 60,9 % in 65,2 %, kar kljub omejenemu vzorcu anketirancev dokazuje, da gre za težavna mesta stave vejice, ki bi si v pravopisnem priročniku zaslužila podrobnejšo obravnavo.

4 Sklep

Iz rezultatov pilotne študije lahko domnevamo, da se v jezikovni praksi vzpostavljajo drugačni trendi postavljanja vejice, ki sledijo (tudi) načelom stavčne fonetike in se torej oddaljujejo od pravopisne tradicije. Prozodični kriteriji so še posebej izraziti pri uvajalnih prislovnih zvezah, govorci pa jih upoštevajo tudi pri stavi vejice v podredno zloženih povedih, zato bi bilo pri sestavljanju novih pravopisnih pravil o vejici dobro premisliti o upoštevanju stavčne fonetike. Stavčnofonetično realizacijo bi bilo torej treba merljivo preveriti tudi na drugih mestih, kjer je upoštevanje prozodije

prisotno, hkrati pa zagotoviti jezikovni predpis, ki ne temelji zgolj na skladenjskih načelih in je razumljiv tudi uporabnikom brez jezikoslovne izobrazbe.

Bibliografija

- DOBROVOLJC, Helena, 2004: *Pravopisje na Slovenskem*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, ZRC SAZU. Jezikovna svetovalnica: <http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica#v>
- KOROŠEC, Tomo, 2003: K pravilom za skladenjsko vejico v Slovenskem pravopisu 2001. *Slavistična revija* 51/2. 250.
- KOSEM, Iztok, STRITAR, Mojca, MOŽE, Sara, ZWITTER VITEZ, Ana, ARHAR HOLDT, Špela, ROZMAN, Tadeja, 2012: *Analiza jezikovnih težav učencev: korpusni pristop*. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko.
- Lektor: http://lektor.sketchengine.co.uk/run.cgi/first_form?corpname=fidaplus_lektor
- LOGAR, Nataša, 2015 (v tisku): *Polstavčna vejica*.
- LOGAR, Nataša, POPIČ, Damjan, 2015: Med dvema ognjema: kje stoji vejica v slovenskih gimnazijah? Mojca Smolej (ur.): *Slovnica in slovar – aktualni jezikovni opis. Obdobja 34*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 619–627.
- MARKO, Dafne, 2014: *Primerjava pravil stave vejice v normativnih jezikovnih priročnikih za slovenski in angleški jezik. Diplomsko delo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- POPIČ, Damjan, 2014: *Korpusnojezikoslovna analiza vplivov na slovenska prevodna besedila. Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- ROZMAN, Tadeja, KRAPŠ VODOPIVEC, Irena, STRITAR, Mojca, KOSEM, Iztok, 2012: *Empirični pogled na pouk slovenskega jezika*. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko.
- SP 1962 – *Slovenski pravopis*. Ljubljana: SAZU, Državna založba Slovenije.
- SP 2001 – *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Šolar: http://solar.sketchengine.co.uk/run.cgi/first_form?corpname=fidaplus_solar
- The Chicago Manual of Style: <http://www.chicagomanualofstyle.org>
- VEROVNIK, Tina, 2004: Norma knjižne slovenščine med kodifikacijo in jezikovno rabo v obdobju 1950–2001. *Družboslovne razprave* XX 46/47. Ljubljana: Slovensko sociološko društvo. 241–258.
- VEROVNIK, Tina, 2005: *Jezikovni obronki*. Ljubljana: GV založba.
- ŽIBERT, Živa, 2006: *Slovenska vejica: balast ali skladenjska nujnost slovenskega knjižnega jezika? Diplomsko delo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.